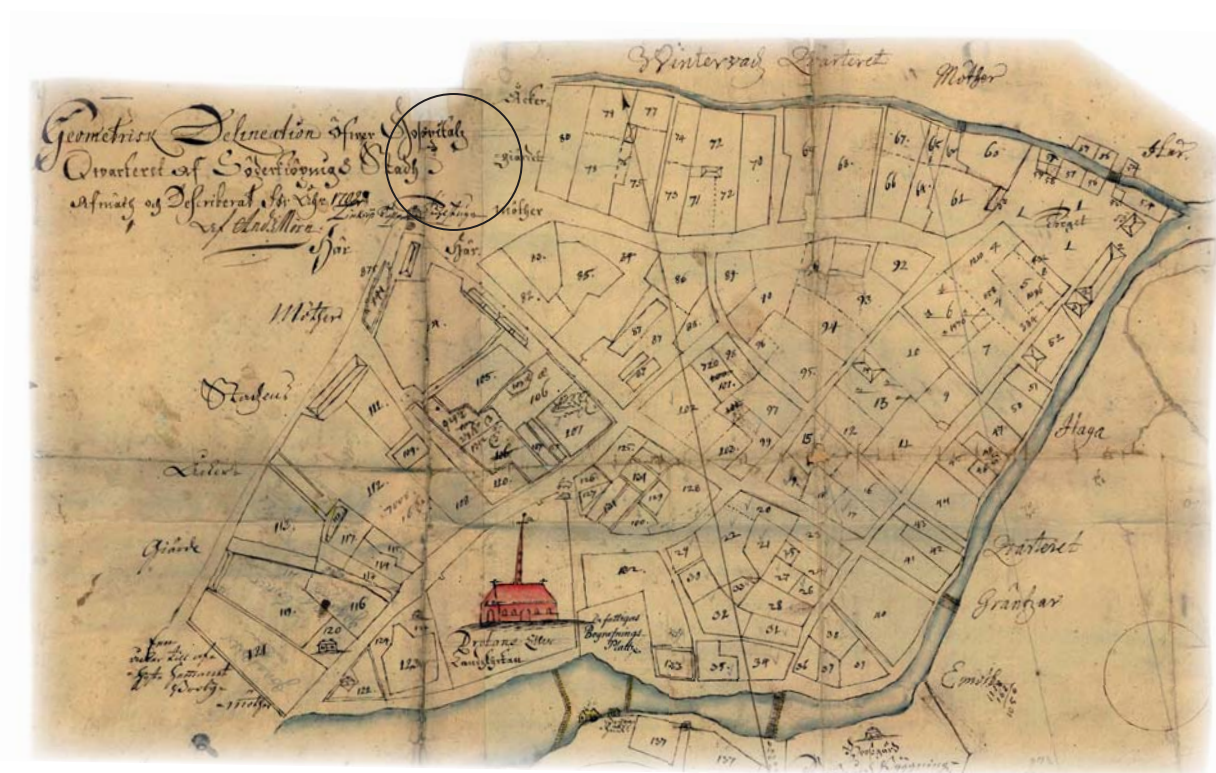

kv Vintervadet 3

RAÄ 14
Söderköpings stad och kommun
Östergötlands län

Olle Hörfors

kv Vintervadet 3

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning.	4
Syfte och frågeställningar	4
Metod och dokumentation	4
Resultat och tolkning	4
Referenser	6
Tekniska uppgifter.	7

Omslagsbild: Stadskarta från 1702 med undersökningsområdet markerat.

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

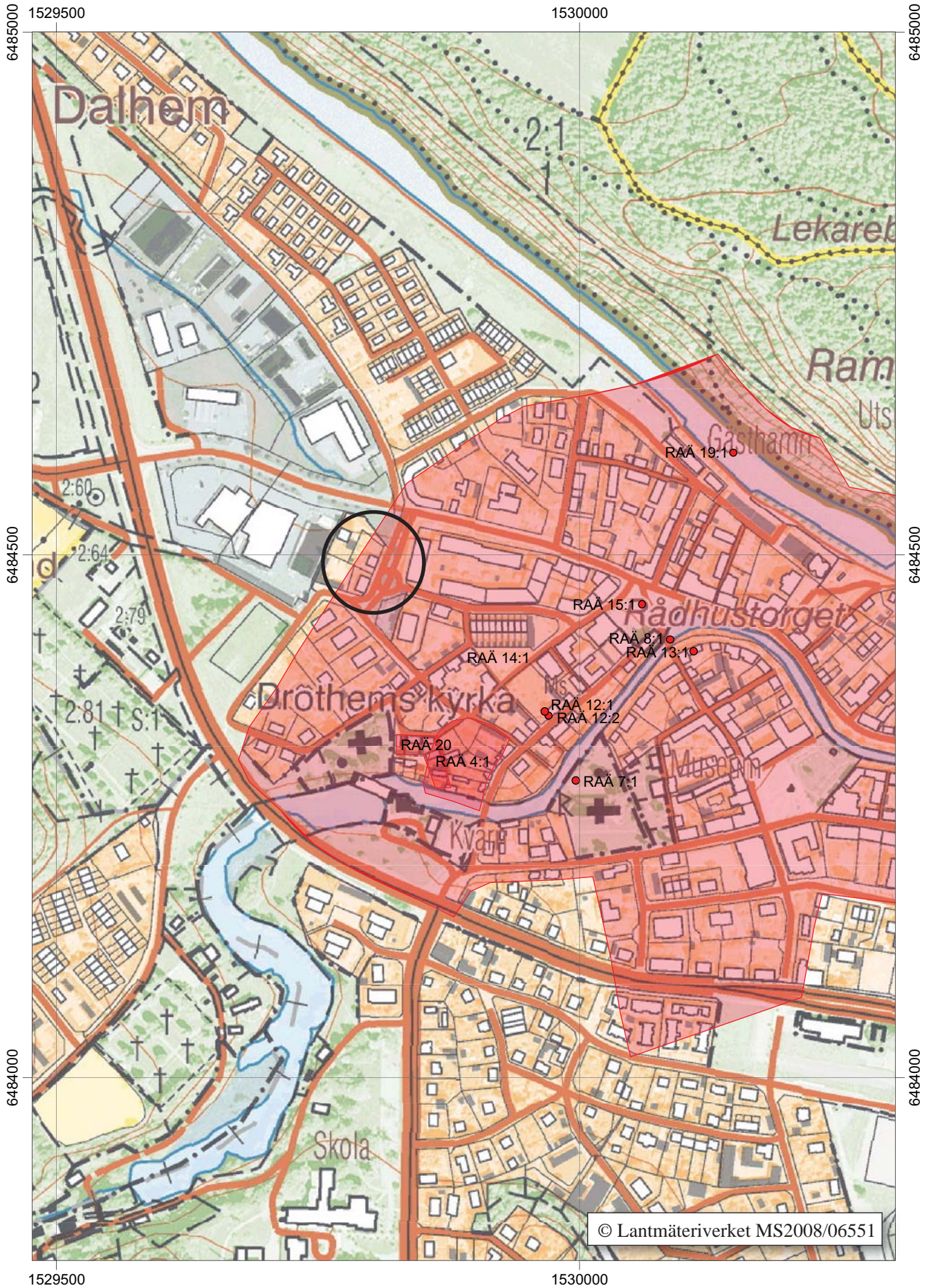
Sammanfattning

Med anledning av att ny dränering behövde grävas till fastigheten Vintervadet 3, Söderköpings stad och kommun, utförde Östergötlands länsmuseum under hösten 1995 en arkeologisk förundersökning. Kvarteret ligger utanför vad som brukar anses vara den medeltida stadens utbredning. På senare år har det dock visat sig att medeltida bebyggelse funnits också i detta kvarter.

Vid förundersökningen konstaterades att hela området runt fastigheten var stört till följd av grävningsverksamhet vid fastighetens uppförande på 1920-talet. Inga intakta kulturlager påträffades därför. I fyllnadsmassorna framkom slaktavfall i form av ben från nöt samt porslin härrörande från omrörda lager.

Olle Hörfors
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan, blad 8G6f, med undersökningsområdet markerat. Skala 1:5 000.

Inledning

Med anledning av att ny dränering behövde grävas till fastigheten Vintervadet 3, utförde Östergötlands länsmuseum under hösten 1995 en arkeologisk förundersökning. Uppdragsgivare och kostnadsansvarig var fastighetsägaren Marie Lyhammar. För fältarbetet svarade antikvarie Mattias Schönbeck medan antikvarie Olle Hörfors sammanställt rapporten.

Områdesbeskrivning

Kvarteret Vintervadet ligger väster om Söderköpings innerstad och den öppna platsen Vintervadsplan. Kvarteret delas mellan villabebyggelse i öster och ett område med stormarknader och liknande i väster som vetter mot stadens infart från Linköping och Norrköping.

Söderköping tillhör Sveriges äldsta och bäst bevarade medeltidsstäder. Staden utvecklades från en vikingatida handelsplats till en medeltida stad sannolikt under tidigt 1200-tal och fick sin maximala utbredning redan före 1200-talets slut. Endast kvarteret Norrtull är tillkommet senare (på 1300-talet). Staden stod under medeltiden värd för såväl kungliga bröllop som kröningar (kung Birger Magnusson och drottning Märta) samt riksdagar arrangerade av de kungliga (drottning Margareta och hertig Carl).

Vintervadsplan och kvarteret Vintervadet ligger direkt väster om, och utanför, vad som tidigare antagits vara Söderköpings medeltida stadsutbredning. Antagandet bygger på att området inte visas som bebyggt på den äldsta kända stadskartan från 1702. Även på en karta över stadens åkrars utbredning från 1642 upptas kv Vintervadet av ett åkergräde.

Figur 3. Schaktets placering runt fastigheten Vintervadet 3. Skala 1:1 000.

Situationen är dock skäligen osäker. Redan på en stadskarta från 1779 är den östra delen av kvarteret Vintervadet bebyggt. På Göta kanals stadskarta från 1813 saknas kvarteret som dock åter är med på stadskartan från 1859. Den bebyggelse som finns angiven på en del av kartorna motsvarar den del av kvarteret som idag är bebyggd med villor (kvarteret Vintervadet 2 och 3) medan den obebyggda delen motsvaras av stormarknadsområdet.

En arkeologisk undersökning i Vintervadsplan och omgivande gator vintern 1996-1997 visade att kartbilden från 1779 kan anses ge en korrektare bild av den medeltida stadsutbredningen än kartorna från 1642 och 1702 (Hörfors 2008). Detta eftersom mertjocka välbevarade kulturlager påträffades i hela Vintervadsplan men också längs med kvarteret Vintervadets södra sida utmed kvarteren Vintervadet 2 och 2:68.

Syfte och frågeställningar

Den arkeologiska förundersökningen hade till syfte att fastställa om forn- och/eller kulturlämningar fanns inom området för den planerade exploateringen. Eventuella framkomna lämningar skulle beskrivas till karaktär, utbredning, omfattning, sammansättning och komplexitet samt om möjligt dateras.

Metod och dokumentation

Vid undersökningen togs dräneringsschakten upp med hjälp av en grävmaskin runt hela den aktuella fastigheten. Arbetet övervakades av arkeolog på plats. Då inga intakta lager eller konstruktioner påträffades upprättades inga planer eller profiler.

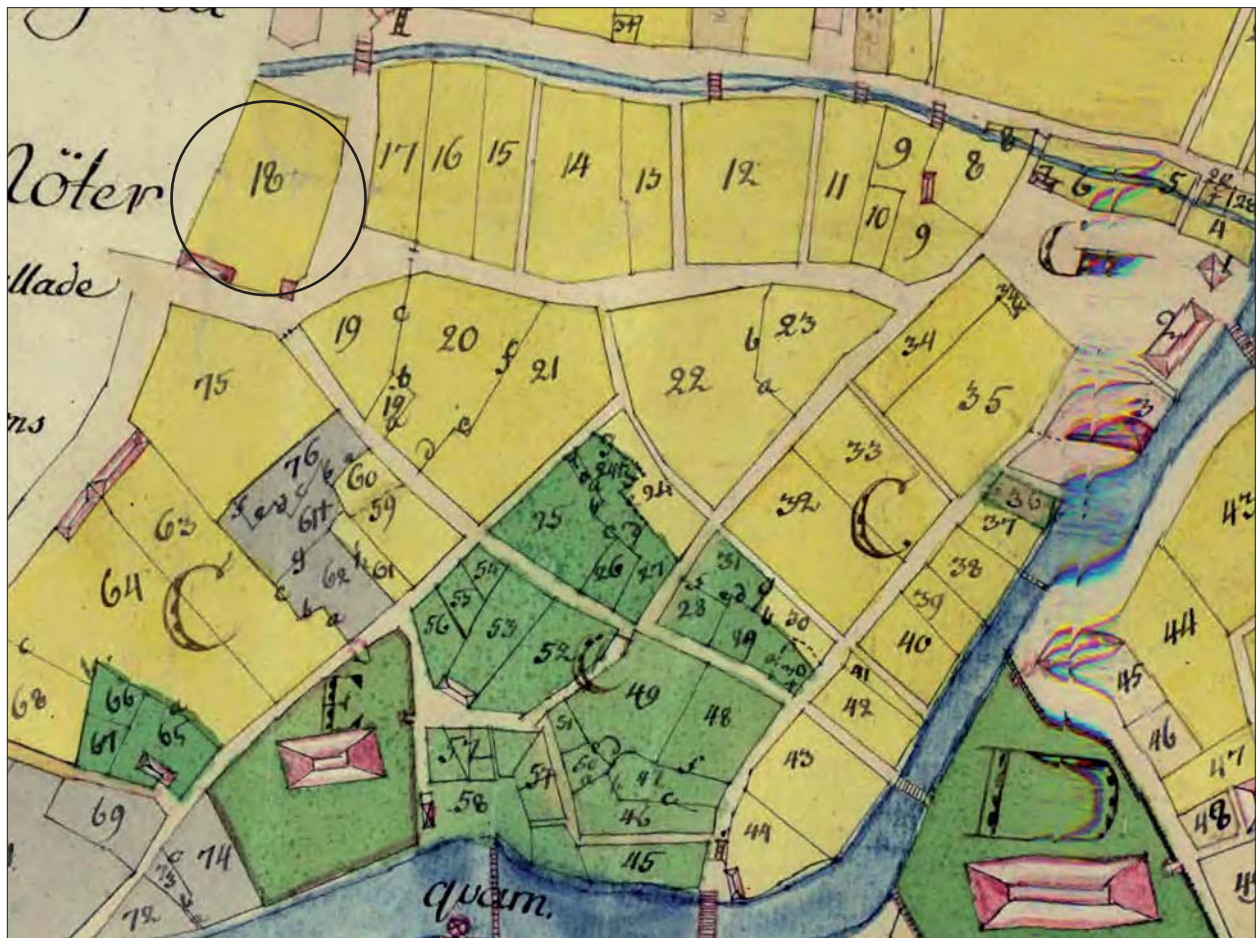
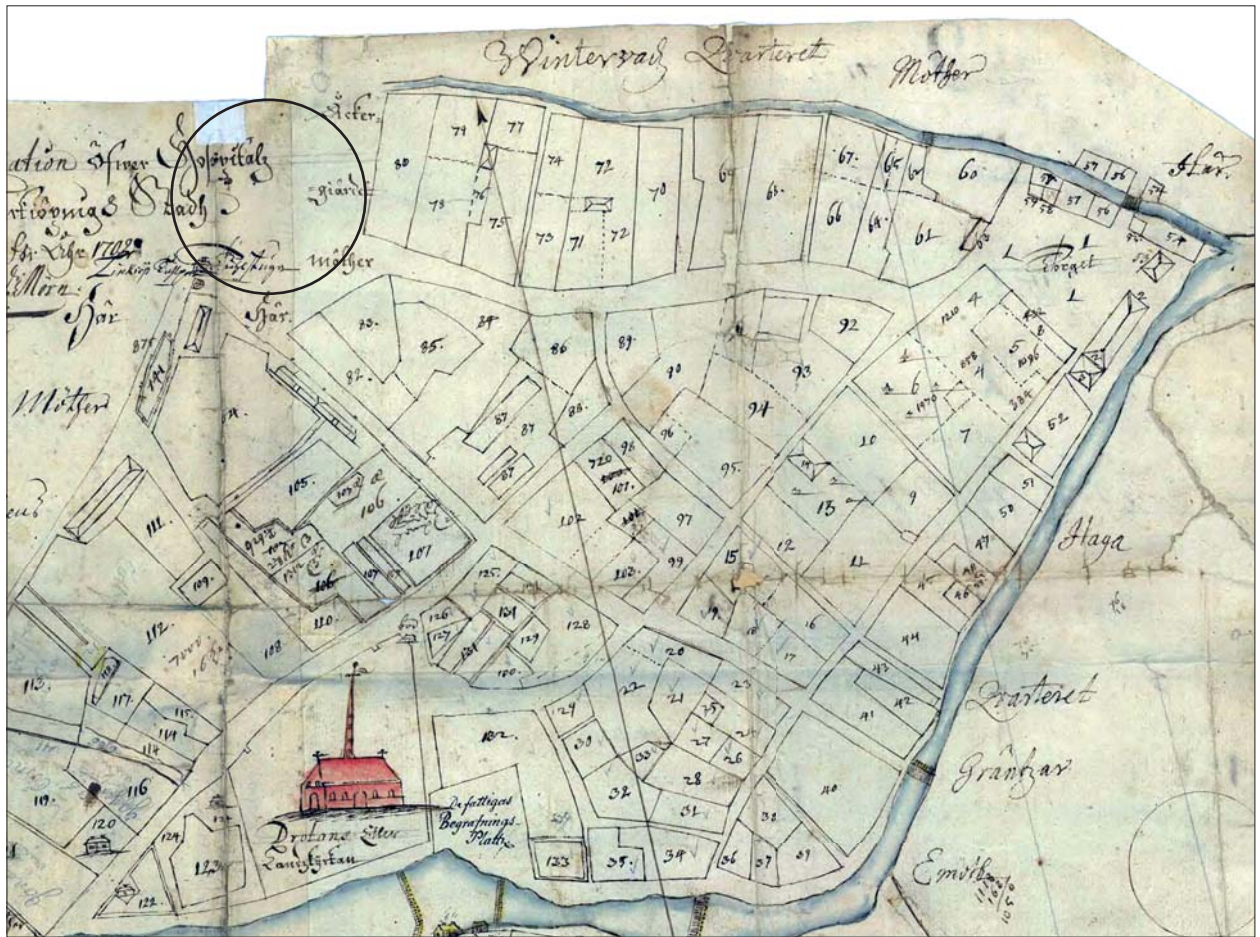
Resultat och tolkning

Arbetet kom huvudsakligen att beröra det område som var frischaktat i samband med att nuvarande bostadshus uppfördes på 1920-talet. Dessa massor bestod av ren sand.

Utanför frischaktet berördes lager som var kraftigt störda i samband med samma byggverksamhet. I dessa massor framkom bland annat slaktavfall i form av ben av nöt samt porslin, men inget som tydde på äldre bebyggelse.

Figur 4 överst t h. Den äldsta bevarade stadskartan över Söderköping, från 1702, Drothemsdelen. Kvarteret Vintervadet (inringat) ligger här utanför staden.

Figur 5 nederst t h. På stadskartan från 1779 finns bebyggelse i kvarteret (18). När dagens Vintervadsplan anlades kapades delar av tomterna 17, 18 och 19, varför dagens bebyggelse i kvarteret Vintervadet ligger indragen i förhållande till vad som är markerat på kartan.

Referenser

Broberg B & Hasselmo M. 1978. *Medeltidsstaden 5. Söderköping*. Rapport RAÄ och SHM.

Hörfors O. 2008. *En tidigare okänd del av det medeltida Söderköping*. Arkeologisk förundersökning. RAÄ 14 Vintervadsplan, Vintervadsgatan och Linköpingsgatan Söderköpings stad och kommun. Östergötlands län. Rapport ÖLM 2008:60

Tesch S & Hasselmo M. 1987. Söderköping. I: *7000 år på 20 år*. RAÄ-UV Sthlm.

Arkivhandlingar i Östergötlands läns museums topografiska arkiv.

Tekniska uppgifter

Område	Vintervadsplan
Fastighetsbeteckning	Vintervadet 3
Socken	Söderköping
Kommun	Söderköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnr	RAÄ 14
Ekonomiska kartans blad	086 65 (8G6f Drothem)
Koordinater	X648444 Y1529809
Koordinatsystem	RT 90 2,5 gon V
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll
Länsstyrelsens dnr	220-8337-95
Länsstyrelsens handläggare	Carin Claréus
ÖLM dnr	586/95
Kontonr	Ä6109
Uppdragsgivare	Marie Lyhammar
Kostnadsansvarig	Marie Lyhammar
Projektledare	Mattias Schönbeck
Fältarbetstid	1995-10-03
Yta/Volym/Löpmeter	45 m ² och 32 löpmeter
Fynd	-
Foto filmnr	-
Analyser	-
Grafik	Lasse Norr
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2010:49 © Östergötlands länsmuseum

Med anledning av att ny dränering behövde grävas till fastigheten Vintervadet 3, Söderköpings stad och kommun, utförde Östergötlands länsmuseum under hösten 1995 en arkeologisk förundersökning. Kvarteret ligger utanför vad som brukar anses vara den medeltida stadens utbredning. På senare år har det dock visat sig att medeltida bebyggelse funnits också i detta kvarter.

Vid förundersökningen konstaterades att hela området runt fastigheten var stört till följd av grävningsverksamhet vid fastighetens uppförande på 1920-talet. Inga intakta kulturlager påträffades därför. I fyllnadsmassorna framkom slaktavfall i form av ben från nöt samt porslin härrörande från omrörda lager.